

ÖN SÖZ

Değerli okuyucularımız,

Elinizdeki bu kitap Din hizmetleri Alan Bilgisi Testi (DHBT) sınavlarında tüm adaylara hitap edecek şekilde hazırlanmıştır. Bilindik kitaplardan farklı olarak konular ünite ünite soru cevap şeklinde hazırlanmış, bölüm sonları testler ile desteklenmiştir.

“Sorularla Öğreniyorum” ÖZET KİTAP NİTELİĞİNDE, ezberlemeden öğreten “Arif Hocam” tekniği sayesinde konuları daha rahat öğrenecek bu bilinçli çabayı siz de farkedeceksiniz. DDY YAYINLARI olarak bu bilinçli çabanın bir parçası olmak, sizler başarı merdivenini çıkarken sizleri desteklemek, asıl niyetimizdir.

Neden bu kitabı almalıyım?

Çünkü, Bu Notları Alanlar Netlerini Katlıyor.

1. Alanında uzman DDY yayınlarının 19 yıllık tecrübesi ile ek işi değil tek işinin bu olması, Arif hocam'ın 26 yıllık eğitim tecrübesinin bu eserde buluşmuş olmasıdır.
2. “Okumaya zamanım az” diyen okuyucularımız düşünülerek, kitapta gereksiz bilgi ve tekrarlardan büyük ölçüde kaçınılmış, kitabın hacmi küçük tutulmuştur.
3. Klasik ders kitaplarından farklı olarak soru-cevap şeklinde konuyu öğrenmeniz amaçlanmıştır.
4. Gerek Diyanet MBSTS, ÖABT, DKAB gerek DHBT’de en çok zorlanılan konular, önceki yıllarda çıkmış sorular, en ince detaylara kadar incelenmiş, belli bir mantık çerçevesinde bunlar sıralanmıştır.
5. Sorular, DİYANET ve İLAHİYAT Kaynaklarından bizzat sorumlu olduğunuz konulara uygun olarak hazırlanmıştır.
6. Her dersin sonunda verilen testler ile sınavda çıkabilecek sorular hakkında, bilgi sahibi olmanız hedeflenmiştir.
7. Bölüm sonundaki testler sarmal mantıkla hazırlanmış, kolay-orta-zor düzeyinde, ÖSYM tarzına uygun olup, orjinal sorulardır.
8. Sadece bir sınavlık değil, bu alanda yapılan her sınavda elinizin altında olması gereken bir başucu kitabı olması hedeflenmiştir.
9. Okuyan çocuklarınıza, ilahiyat okuyanlara, her kesimin ihtiyacına yönelik sağlam bilgi ve kaynaklık yapacak bir eser niteliğindedir.
10. Bu kitap hayır dua almak için hazırlanmış olup eserimize güveniyor ve herkese tavsiye ediyoruz.

Selam ve dua ile...

DDY Yayınları Komisyon Başkanı
Necmi KOBYA

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM / İSLAM İNANÇ ESASLARI – AKÂİD – KELAM	9
2. BÖLÜM / SİYER - İSLAM TARİHİ	73
3. BÖLÜM / FIKIH - İSLAM İBADET ESASLARI	123
4. BÖLÜM / KUR'AN BİLGİSİ - TECVİD	175
5. BÖLÜM / DİNLER VE MEZHEPLER TARİHİ	211
6. BÖLÜM / TEFSİR - TEFSİR TARİHİ VE USULÜ	259
7. BÖLÜM / HADİS - HADİS TARİHİ VE USULÜ	297
8. BÖLÜM / İSLAM AHLAK ESASLARI VE HİTABET	335

İSLAM İNANÇ ESASLARI AKÂİD – KELAM

1. Bölüm

İSLAM İNANÇ ESASLARI – AKÂİD – KELAM BÖLÜMÜNE AİT KONULAR

1. DİNLERİN TASNİFİ
2. İTİKÂDÎ VE AMELÎ MEZHEPLERİN DOĞUŞ SEBEPLERİ
3. İTİKÂDÎ MEZHEPLER (FIRKALAR)
4. FIKHÎ MEZHEPLER
5. TASAVVUF
6. AKÂİD
7. İMAN ESASLARI

1. Din nedir?

Cevap: Din bilgileri genellikle din kelimesinin Arapça deyn kökünden bir mastar veya isim olduğunu kabul ederler. Temel anlam olarak dinin; itaat, ceza, mükâfat, örf, adet, hüküm, tutulan yol ve usul kelimeleriyle karşılandığı ifade edilir.

2. İslam Dini nedir?

Cevap: Kur'an-ı Kerim'de din kelimesi doksan iki yerde geçmektedir; ayrıca üç yerde de din kelimesinin değişik türevleri yer almaktadır. İslam'ın Mekke döneminde ilk zamanlar din insanın iman ve ameline uygun olarak hesaba çekileceği âhîret gününü ifade ederken, sonraları tevhid ve teslimiyet anlamına verildiği görülür.

3. İnanç nedir?

Cevap: İnanç Türkçe'de "Bir düşünceye gönülden bağlanmak, Allah'a veya bir dine inanma, birine duyulan güven duygusu, bir kimse ya da şeyin doğruluğunu, büyüklüğünü ve gücünü sarsılmaz bir duygu ile benimsemek" anlamına gelir. Arapça karşılığı iman ve itikattir.

4. İman, Müslim, Müslüman, Mü'min nedir?

Cevap: İman, Arap dilinde çok değişik manalara gelir. Bunların öne çıkarılması gerekenleri ise "Emniyet ve güven içinde bulunmak, ikrar etmek, kabul etmek, emin kılmak, sükûna kavuşmak, kalben müsterih olmak, vicdani güven duymak ve iç aydınlığı hissetmek" gibi anlamlardır. İslam düşüncesinde bir terim olarak iman "Hz. Peygamberin vahiy yoluyla getirdiği tüm hususlarda tereddütsüz tasdik etmek ve getirdiklerine inanmak" demektir. Bu inancı benimseyen kişiye mü'min dendiği gibi, inancın gereklerini tam bir teslimiyetle yerine getiren kişiye de Müslim denir. Müslim'in Farsça'dan geçen çoğul ifadesine de Müslüman denir.

5. İman-Amel ilişkisi nedir?

Cevap: Âlimlerin çoğunluğu günah işlemiş kimselere Allah'ın Kur'an'da mümin ifadesinin kullanıldığını, kişinin çeşitli sebeplerle ameli ihmal veya terk etmesinin onun imandan çıkmasını gerektirmediğini savunmuşlardır. Nitekim Kur'an'da, "iman edenler ve yararlı iş yapanlar" ifadelerinin sıkça tekrar edilmiş olması, imanla amel arasındaki sıkı bağın bulunduğunu hissettirmek içindir. Ayrıca bugüne kadar Müslümanlar ameli terk eden veya büyük bir günah işleyen mümine kâfir dememiştir.

6. Dinin kaynağı nedir?

Cevap: Din, Allah tarafından konulur. O'ndan başkasının din oluşturma hakkı yoktur. Bu sebeple dinî hükümlerin kaynağı da Allah'tır. O'nun dışında hiç kimsenin dinî hükümleri değiştirme ve yürürlükten kaldırma yetkisi yoktur. Bu genel kuralın içine Peygamberler de dâhildir.

7. İman için kalbin tasdiki şartını arayan alimler kimlerdir?

Cevap: İmam Gazzali, İmam Eş'ari, Bakıllani, İmam Maturidi, Ebul Muin Nesefi, Cüveyni gibi alimler bir kişide imanın oluşması için kalben tasdikin olması gerektiğini söylerler. Fakat Cehm bin Savfan için iman dil ile ikrardan ibarettir.

8. İman-İkrar ilişkisi nedir?

Cevap: İkrar, içten hissedilenlerin dil ile ifade edilmesine denir. Kişinin kalben kabul ettiği iman esaslarını dışa vurmasının önemi bellidir. Sebepsiz olarak onu terk etmemesi gerekir. Ancak Mürcie ve Kerramiyye mezheplerinin imanı tanımı "inanılması gereken inanç esaslarını kalbin tasdiki olmaksızın, dil ile ikrar etmek yeterlidir" şeklindedir.

9. İmanın oluşumu nedir?

Cevap: İslâm dininde bir kimsenin mümin olabilmesi için tevhid veya şehâdet kelimelerini kalben kabul edip dillendirmesi yeterlidir. Bu imanın en kısa ve kestirme yoludur. Tevhid yani "Lâ ilâhe illallah Muhammedün Rasûlullah" yani Allaktan başka ilah yoktur. Muhammed O'nun resûlüdür" veya şehâdet yani "eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhü ve rasûluh" yani Ben Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve resûlu olduğuna şahitlik ederim" sözlerini inanarak söylemek mümin olmanın kapısını açmak demektir.

10. İmanda artma ve eksilme olabilir mi?

Cevap: Âlimlerin çoğunluğu bu hususa temkinli yaklaşarak Hz. Peygamber döneminde inanılacak hususlarda artma ve eksilmenin olabileceğini kabul ederler. Ancak ondan sonra inanılması gereken inanç esasları artmaz ve eksilmez. Çünkü imanda herhangi bir değişikliğin olması tereddüt haline işaret eder.

11. Ameli imandan bir cüz kabul eden mezhepler hangileridir?

Cevap: Maturidilik mezhebi ameli imandan bir cüz saymadığı için amellerini yapmayanların o ameli inkar etmediği sürece müslüman olduğunu savunur. Fakat Haricciye, Mutezile, Zeydiyye ve Selef alimleri ameli imandan bir cüz olarak kabul ederler.

12. İman-İslam ilişkisi nedir?

Cevap: İman ve İslam kelimeleri Kur'ân'da bazen eş anlamlı, bazen tamamen ayrı bazen de iç içe girmiş anlamlarda yer alır. Bu nedenle İslam âlimleri de bu konu üzerinde farklı görüşleri savunmuşlardır. Ameli imanın bir parçası kabul edenler, iman ve İslam ayrımı dini metinlerde olsa da iman ve İslam aynıdır, birdir görüşündedir. İmam Mâtürîdî'ye göre, Kur'ân ve Sünnet'te ayrı zikredilse de iman ve İslam aynıdır. Çünkü imandan çıkan İslam'dan çıkmış olur, İslam'dan çıkan da imandan çıkmış olur.

13. İslam nedir?

Cevap: Arapça aslı silm veya selm olan İslâm, sözlükte; kurtuluşa ermek, boyun eğmek, teslim olmak, barış yapmak" anlamlarına gelmektedir. Kelimenin çeşitli İslâm bilgileri tarafından yapılan kök araştırmasında; " iradeli bir barış ortamına giriş ve boyun eğiş" anlamı etrafında durulduğu görülür. İnkıyat ve itaat merkezli bir anlam taşıyan İslâm'ın, her şeye ve her halde bir boyun eğişi değil, sadece hakka boyun eğişi ifade için kullanılır. Doğruya ve hakka uymak, yanlışa ve kötüyeye uymamak İslâm şiarıdır. Allah'a ve O'nun buyruklarına boyun eğmek, itaat etmek ve isyan etmemek İslâm'ın insana önerdiği temel ilkelerdendir.

14. İslam dininin inanç esasları nelerdir?

Cevap: İslâm inancı her insandan Allah'a mânevî gönül bağıyla bağlanmayı ve bunda samimiyet ve içtenlik göstermeyi ister. İnançlar dışarıdan değerlendirilmesi pek mümkün olmayan ve insanın yaratıcısıyla olan bağına ihtiva eden ilkelerden ibarettir. İnanç konuları temel olarak peygamberlere indirilen vahiyle belirlenir. Vahyin içeriği de Allah'ın var ve bir olduğuna, meleklerle, kitaplara, peygamberlere, âhiret gününe ve kaza ve kaderin iyi ve kötü yönleriyle Allah'tan olduğuna inanmaktan ibarettir.

15. Aslî ve Ferî hükümler nelerdir?

Cevap: İnançla ilgili hükümlere aslî, yapıp etmelerle yani ibadet ve muamelâtla ilgili olanlarına fer'î esaslar denir. Bu ayırım inanç esasının dinde ne kadar önemli olduğunu göstermek içindir. Dinin aslî inanç esasları aslî birinci derecede önemli, muamelatı ilgilendiren fer'î konulardaki esasları ise ikinci derecede önemli hususlardır. Çünkü insan nasıl inaniyorsa öyle yaşar. İnancını kaybeden veya inancı olmayan kişiler ise yaşadıkları gibi inanmak mecburiyetindedirler.

16. İtikat nedir?

Cevap: İslâm dininin inanç esasları itikat olarak isimlendirilir. İtikat ise "Bir şeye gönül bağlamak, düğüm atmışçasına kesinlikle inanmak ve bütünüyle benimsemek" anlamlarına gelir. İman etmekle eş anlamlıdır. İtikat esasları ise "İslâm dininde kesinlikle inanılan ve inanılan hususlarda şüpheye yer vermeden doğru kabul edilen değerler" anlamına gelir. Yine bu kelimelerle ilgili diğer bir terim de "akîde", çoğulu "akâid"tir. Akîde "gönülden bağlanılan şey" ve " kesinlikle inanılan değer" demektir. Terim olarak anlamı ise "Sahibi nezdinde hiçbir şüphe kabul etmeyen kesin hüküm, inanılması gerekli olan temel ilke, iman esasıdır."

17. İslam dininde kullar hakkında belirlenen temel hükümler nelerdir?

Cevap: Allah'ın kulları hakkında belirlediği hükümler İslâm dininde üç ana başlık altında incelenir. Bunlar; itikâdî, amelî ve ahlâkî hükümlerdir. Bu hükümlerin tamamı bir bütün olarak İslâm'ı meydana getirir. Bu hükümlerden sadece biri veya ikisi İslâm'ın tamamını karşılamaz. Yani meselâ amelî veya ahlâkî hükümler İslâm'ın sadece bir veçhesini temsil eder. Bu temsil İslâm'ın tamamı söz konusu olduğunda eksik demektir. Ancak inanç esaslarının bulunmaması veya eksik ya da yanlış olması halinde dini hükümlerin geri kalan kısmı bir anlam ifade etmemektir. Meselâ itikat esaslarını kabul etmeyen bir kişi, çok amel etmiş veya gayet ahlâklı bir davranış sergilemiş olsa bile onun İslâm'la bir ilgisi kurlamayacaktır. İbadetleri lüzumsuz gören kişi de aynı şekildedir.

18. İslam inanç esasları zamana göre değişebilir mi?

Cevap: İslâm'ın inanç esasları insanın gayb dünyasına hitap ettiği için ilk insan ve ilk peygamberden bu yana var olan esaslardır. İnsanın fiziki ihtiyaçları temelde değişmediği gibi inançla olan ilişkisindeki gereksinimi de değişmemektedir. Bu anlam itibarıyla inanç esaslarında zaman içinde hiçbir değişiklik olmamıştır.

19. Müslümanların İslam inanç esaslarına bağlılıklarının özellikleri nelerdir?

Cevap: Kur'ân ve mütevâtir hadislerde zikredilen inanç esaslarını benimsemenin ve onları bir değer olarak algılamanın keyfiyeti gönül bağlılığıdır, içtenliktir ve kendi değer sisteminin bir parçası olduğunu kabullenerek bu hususta hiçbir ikiyüzlülüğe imkân vermemektir. Bu esaslara gönülden bağlanıldığında manevi dünyanın olmazsa olmazı haline gelmekte ve en üst haz unsuru olarak algılanmaktadır.

20. İslam'ın genel yapısı nedir?

Cevap:

1. İslâm dininin inançla (itikât) ilgili hükümleri,
2. İslâm dininin davranışlarla (muâmelât) ilgili hükümleri,
3. İslâm dininin ahlâkla ilgili hükümleri İslam dininin genel yapısını oluşturmaktadır.

21. İslam dininin davranışlar ile ilgili hükümleri nelerdir?

Cevap:

- İbadet
- Muamelat
- Ukubat (ceza)

22. İbadet nedir?

Cevap: İbadetler kuldan Allah'a yönelik yapılan samimi davranışlardır. İbadetlerde esas olan riyasız bir şekilde Allah'a yönelmek ve sadece O'na kulluk etmektir. İnanç esaslarındaki tevhid ilkesi ibadetlerde de geçerlidir. Hiçbir Müslüman Allah'tan başkasına ibadet etmediği gibi O'ndan başkasına kulluk gösterisinde de bulunmaz.

23. Muamelat nedir?

Cevap: İslâm dininin "muamelât" diye adlandırılan insandan insana yapılan ve karşılıklı ilişkileri içeren hükümleri adalet ilkesine dayanmaktadır. İkili ilişkilerin esası Allah tarafından konulmuş, çeşitliliklerine rağmen vazgeçilmez olarak insanların hakkına riayet edilmesi istenmiştir.

24. İslam inanç esaslarının özellikleri nelerdir?

Cevap:

- İnanç esaslarında zorlama yoktur. Kişinin, Hz. Peygamber'in getirdiği inanç esaslarına zorlanması ve dolayısıyla neticesinde bir karşılık beklemesi söz konusu değildir.
- İnanç esasları kesin bilgi verir ve yakîn ifade ederler. Kur'ân ve mütevâtir sünnette yer almış olması hasebiyle verdikleri bilgiden şüphe edilmez. Şek ve şüphe burada inkâr ve küfür sayılır.
- İnanç esasları açık ve sadedir. Ne istediği apaçık, ayan beyan ve nettir. Muhatabın bunları algılamada bir problemi olmayacak niteliktedir, müphem ve muğlâk değildir. Emredilen de yasaklanan da gayet açık bir şekilde belirtilmiştir.
- İtikat esasları bir bütündür, bölünme ve parçalanma (tecezzî) kabul etmez. Biri olmazsa diğerleri de mevcut olmaz. Bu esaslar ya toptan kabul edilir, ya da biri dahi inkâr edilmiş olsa, toptan reddedilmiş gibi olur. Bir kısmını kabul edip bir kısmını reddetmek İslâm'ın bütünlüğünü bozmak, dini tahrif etmek anlamına gelir; Allah'a inanıp da peygamberine inanmayan kişi İslâm dairesinde değildir.
- İslâm inanç esasları zamana, zemine, mekâna, fert ve toplumlara göre değişmez (lâ yeteğayyer), daima sabit kalırlar, ezeli ve ebedî hakikatler olarak inanılırlar.
- İslâm inanç esasları insan fitratına en uygun bir yapıya sahiptir. Bugüne kadar inanç esaslardan hiçbiri, ilme veya akla aykırı olduğu hususunda bir ispata maruz kalmamış ve bir tenkide uğramamıştır. İnsanın fitrî ve doğal yaratılışı İslâm inanç esaslarına uygundur.

25. Ukubat (Ceza) nedir?

Cevap: İslâm'ın amelî hükümleri çerçevesinde ele alınan cezalar, yapılması kesinlikle yasak olan fiilleri işleyenlere verilmiştir. Bunlarda asıl olan ibret olması ve bunu görenlerin kesinlikle o fiilleri işlemekten sakınmasıdır. İnsanların birbirlerine zulüm etme yetkisi yoktur. Buna rağmen yine de biri haddi aşmış başkasının hakkını ihlal ederse onu cezalandırmak ve bu konuda suçluya müsamaha göstermemek İslâm dininin bir özelliğidir.

26. Allah'ın varlığının İslam'daki yeri nedir?

Cevap: Allah'ın varlığı, varlık türlerinin en üst mertebesini ilgilendirmesi nedeniyle kendine özgü bir nitelik taşır. O'nun zâtı duyularla idrak edilemediği için, Allah'ı kanıtlamak ancak O'nun dışındaki varlıklardan hareketle mümkün olabilir. Bu nedenle Allah'ın varlığına inanmak, zihinsel faaliyette bulunmanın yanında gönlün harekete geçirilmesi ve iradenin eğitilmesiyle mümkündür. İmanın asıl değerini de bu teşkil eder. Şayet bu konunun matematik ispatı mümkün olsaydı, ceza ve mükafatı gerektiren bir önemi de olmazdı. Nitekim Kur'an'da, inancın duyularla idrak edilemeyen mutlak varlığa kayıtsız şartsız bağlılığı esas alan bu yönü, "gayba iman" olarak belirtilmiş ve müminlerin özelliklerinden sayılmıştır. (Bakara/3)

27. İsbat-ı Vacip nedir?

Cevap: İslam'da Allah'ın varlığını ispatlamak için yapılan tüm faaliyetlere "isbât-i vâcib" denir. İslam âlimleri isbât-i vâcib'in gerekliliğini imanda taklitten tahkike yükselme, yani körü körüne bağlanmaktan bilinç seviyesine yükselme ihtiyacı ile açıklarlar. Ayrıca iman konusunda zihne gelebilecek şüpheleri gidermek için de buna gereksinim duyulduğunun altını çizerler.

28. İslam Alimlerinin Allah'ın varlığına ilişkin delillerin tasnifi ne şekilde yapmaktadırlar?

Cevap: İslâm âlimleri Allah'ın varlığını genelde kozmolojik ve teleolojik delillere dayalı bir yöntem içinde ispatlamaya çalışmışlardır. Bu amaçla âlimler arasında hudûs, imkân ve gaye ve nizam delilleri şöhret bulmuştur. Bu delillere modern dönemde ortaya çıkan dinî tecrübe ve ahlâk delillerini de ilave etmek mümkündür.

29. Hudûs delili nedir?

Cevap: Hudûs delili, evrenin yaratılmış olduğu ve her yaratılmışın da bir yaratıcıya muhtaç olduğundan hareketle Allah'ın varlığını ispata çalışan bir delildir. Bu delile birçok âyette temas edilmektedir. Kur'an'da canlı cansız bütün kâinatın kendi kendine var olamayacağı dile getirilmekte, böylece insan hem kendisi hem de dış dünya üzerinde düşünmeye davet edilmektedir.

30. İmkân Delili nedir?

Cevap: İmkân delili, bir önceki delilin aksine

daha çok İslam filozofları tarafından kullanılmıştır. Varlıkları zorunlu (vâcib) ve zorunsuz (mümkün) varlıklar olmak üzere ikiye ayıran bu delile Aristo'da da rastlanmaktadır. Âlimlere göre zorunlu varlık varlığı kendinden olan ve var olmak için bir başkasına muhtaç olmayan varlıktır.

31. Gaye ve Nizam delilleri nedir?

Cevap: İslâm düşüncesinde gaye ve nizam delili olarak bilinen teleolojik delil, temelde evrende bir düzenin olduğu ve bu düzendeki her varlığın belirli bir gayeye yönelik olarak yaratıldığı öncülünden hareket eder. Neticede, bu düzenin kendiliğinden meydana gelemeceği dolayısıyla da bir yapıcısının olması gerektiği sonucuna ulaşır.

32. Allah'ın Birliği ne anlama gelmektedir?

Cevap: İslâm dininin insanlığa sunduğu ulûhiyyet anlayışında "tevhid" düşüncesi büyük bir önem taşır. İslam'ın Allah kavramı etrafında örgülediği sistemin merkezinde bu düşünce bulunur. Allah'ın birliğini ifade eden tevhid, inancın yapısına rengini veren en temel ilkedir. Bu nedenle İslâm dinine "Tevhid Dini" denildiği de bilinmektedir. Bu inancın gereği olarak Allah, hem düşünce hem de davranış boyutunda tevhide zarar verebilecek her türlü fiilden uzak tutulur. Evrende olup biten her şeyi bir olan Allah'a dayandırmak insanı diğer tanrılara bağlılıktan kurtaracağı gibi onun gerçek anlamda özgürleşmesini sağlar. Bu gerçek "Yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz" cümlesiyle Fatiha suresinde (1/4) belirtilmekte ve tüm Müslümanlar tarafından günde yaklaşık kırk defa tekrar edilmektedir.

33. Allah 'ın Sıfatları nelerdir?

Cevap: Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah'ın zâtı, çeşitli sıfatlarla nitelenmiştir. Allah'a nispet edilen bu manalar, müsbet cümlelerle ifade edildiği gibi menfi cümlelerle de ifade edilebilmektedir. Allah'ın ne olmadığını bildiren ve olumsuz bir manayı ondan uzaklaştıran sıfatlar çoğunlukla selbî veya tenzihî sıfatlar olarak isimlenmiştir. Bu manalar ulûhiyyet makamına yakışmayan, eksiklik ve acziyet ifade eden kavramlardır. Allah'ın ne olduğunu anlatan müsbet manalara ise sübûtî veya zâtî sıfatlar adı verilmiş, kâinatın yaratılışı ve idare edilişiyle ilgili nitelikler ise fiilî sıfatlar olarak isimlendirilmiştir.

34. Esmâ-ül Hüsna nedir?

Cevap: Allah'ı tanımamıza yarayan mâna ve kavramlara isim ya da sıfat denilir. Kur'anda Allah'ın sıfatlarından değil isimlerinden bahsedilmektedir. Kur'anda en güzel isimlerin O'nun olduğu bildirilmekte ve bu isimlerle O'na dua etmemiz istenmektedir. Ayette geçen "es-mâü'l-hüsna" yani "en güzel isimler" tabiri zamanla Allah'ın isimlerini niteleyen bir kavram haline gelmiştir. Allah'ın bizlere bildirdiği isimleri yanında bildirmediği ve kendi özel ilminde (gayb ilmi) tuttukları da olabilir. İslâm âlimleri esmâ-i hüsna listesinde bulunan isimleri çeşitli şekillerde sınıflandırmışlardır. Bunlardan zâtî isimler; mutlak manada Allah'ın zatını ilgilendiren; el-Evvel, esSamed, el-Kuddüs, el-Celîl gibi isimlerdir. Kâinatı ilgilendirenler ise, tabiatın yaratılışına ve işleyişine temas eden; el-Hâlik, el-Bârî ve el-Musavvir vb. manalardır. Esmâ-i hüsna insanla ilgili olan ilâhî isimler ise; el-Adl, el-Hakem ve el-Fettâh gibi insana yönelik olanlardır.

35. Meleklerin yaratılmasının hikmetleri nelerdir?

Cevap: Allah'ın melekleri yaratmasının şüphesiz daha başka gayeleri ve hikmetleri de vardır. Kur'an'da belirtilen çerçevede Allah'a teslimiyetin sembolü olan melekler, fizik âlem ile ulûhiyet makamı arasında bir köprü vazifesi görmektedirler. Çeşitli ayetlerde Cenâb-ı Hakk'ın kâinatı melekler aracılığıyla sevk ve idare ettiği vurgulanmaktadır. Bunun gibi melekler, Allah'ın mesajlarının insanlığa iletilmesinde de etkin rol oynamaktadırlar. Onlar aracılığıyla peygamberlere iletilen vahiy, Allah tarafından insanlara iletilen emir ve yasakları ihtiva etmektedir. Melekler Allah'ın emirlerini insanlığa ileten bir elçi konumundadır.

36. Fiili Sıfatlar nelerdir?

Cevap: İlâhî sıfatlar içinde Allah-kâinat-insan ilişkisini ifade edenler, fiilî sıfatlar grubunu oluşturmaktadır. Bu sıfatlar da diğer sıfatlar gibi sonsuz olup daha çok "yapmak, yaratmak ve oluşturmak" anlamlarına gelen tekvîn kavramıyla ifade edilmektedir. Matürîdî âlimler tekvîn sıfatını sübûti sıfatlara dahil ederken, Eş'arîler onu müstakil bir sıfat olarak görmemişlerdir. Onlara göre fiili sıfatlar doğrudan sıfat olmayıp ilim, kudret ve irade sıfatlarının fonksiyonlarıdır.

Subuti Sıfatlar:

- Hayat: Allah'ın canlı ve diri olmasıdır. Cenâb-ı Hak ebedî ve daimî bir hayatla diridir. Canlılarda hayat vasfının devamı için çeşitli fizikî ve biyolojik şartlara ihtiyaç vardır. Yaratılmışlara ait olan bu şartların hiçbiri yaratan için söz konusu değildir.
- İlim: Bilgi; Allah herşeyi bilir. Kalblerde gizlenen niyetleri dahi bilir.
- Semî': Yüce Allah'ın her şeyi işitmesidir. Allah'ın tüm sıfatlarında olduğu gibi işitme sıfatı da kemal derecesindedir. O, hiçbir vasıta ve şarta bağlı olmaksızın ve hiçbir engele takılmaksızın her şeyi işitir. İnsanlar ise sadece duyma eşikleri içinde bulunan sesleri işitebildikleri gibi bunun için bazı organlara ihtiyaç duyarlar. "Şüphesiz Allah, işitendir, bilendir." (Bakara/181)
- Basîr (Basar): Allah'ın her şeyi görmesidir. İnsanlarda görme olayının meydana gelebilmesi için belli fizikî şartların oluşması gerekir. Allah ise herhangi bir şarta bağlı olmaksızın her şeyi görür.
- İrade: Allah'ın dilemesi ve istemesi anlamına gelir. İrade sıfatı ilâhî fiillerin her hangi bir baskı ve zorlama olmaksızın O'nun arzu ve isteğiyle meydana gelmesi demektir. Evrende bulunan her varlık, O'nun iradesine tabidir.
- Kudret: Allah'ın her şeye gücünün yetmesidir. Allah'ın varlığına inanan ve bu harikulade kainatın nasıl yaratıldığını tefekkür eden her insan O'nun sonsuz bir kudrete sahip olduğunu şüphesiz kabul eder. "Şüphesiz Allah, gücü her şeye hakkıyla yetendir." (Bakara/109).
- Kelâm: Allah'ın konuşma sıfatıdır. Bu sıfatın bir eseri olarak elimizde kelâmullah dediğimiz Kur'an-ı Kerîm vardır. Bundan öncede Allah insanlığa ilahi kitaplar aracılığıyla konuşmuştur. Allah'ın konuşması insanlarda olduğu gibi harfler, sesler ve konuşmaya yarayan organlar aracılığıyla değildir. Cenâb-ı Hak bunlardan münezzeh ve yücedir.
- Tekvin: Yoktan var etmek, meydana getirmek, yaratmak. Allahü Teâla bütün mahlukların yaratıcısıdır.

37. İslâm inancında melek ne anlama gelmektedir?

Cevap: Sözlükte “kudret, kuvvet ve elçilik yapma” anlamlarına gelen “mülk, lek, elk” köklerinden türemiş olan melek, terim olarak; “Allah tarafından yaratılan, çeşitli şekillerde görünebilen, zor işlere güç yetirme özelliğine sahip, ancak iyi nitelikte işler yapabilen, erkeklik ve dişilik vasıfları bulunmayan ve Allah’a itaatten ayrılmayan nurani varlıkların adıdır.

38. Meleklerle imanın önemi nedir?

Cevap: Melek inancı, maddeci ve pozitivist anlayışlara karşı varlığın sadece görünen nesnelere ibaret olmadığını hatırlatıp manevî ve ruhanî âlemlerin bulunduğunu da hatırlattığı için bütün dinlerde olduğu gibi İslâm’da da önem kazanmıştır. Allah’ın rızasına uygun, dürüst ve ahlâklı bir hayat yaşamaya kendini adanmış olan mümin, kâinatta bu idealleri temsil eden ve en üst mertebede yaşayan görünmez varlıkların bulunmasından manevi bir destek alır ve aynı seviyeye ulaşmak için çaba sarf eder.

39. Meleklerin sayısı ne kadardır?

Cevap: Kur’ân-ı Kerim’de meleklerin türlerini ve sayılarını ancak Allah’ın bildiği belirtilmektedir. Kur’ân Cehennem işleri ile görevli meleklerin bulunduğunu belirttiikten sonra onların sayısının “On dokuz” olduğunu bildirmektedir. İnkâr edenler için bir imtihan vesilesi olduğu açıklanan bu husus, meleklerin sayısını ancak O’nun bildiğini göstermektedir. (Müddessir/31) Bu ifadelerden yola çıkarak meleklerin adedinin sayılamayacak kadar çok olduğu anlaşılmaktadır.

40. Dört büyük melekler kimlerdir?

Cevap: Kur’an’da adı ya da vazifesi belirtilen meleklerden en önde gelenleri literatürde “dört büyük melek” olarak da zikredilmektedir. Bunlar; Cebrâil, Mikâil, Azrâil ve İsrâfil’dir.

41. Mukarrebun Melekleri kimlerdir?

Cevap: Bu meleklerle illiyyûn veya kerrûbiyyûn melekleri de denilmektedir. Bunlar Kur’ân’da ulûhiyet makamına en yakın melekler olarak zikredilirler (Nisa/172). Bu meleklerin Allah’ın huzurunda buldukları, O’na sürekli olarak ibadet ettikleri ve gece gündüz O’nu yücelttikleri kaydedilmektedir. Arşı taşıyan ve onun çevresinde bulunan melekler de bu gruba girer (Zümer/75; Mü’min/7).

42. Hafaza ve Kiramen Katibin Melekleri kimlerdir?

Cevap: Bu melekler insanları koruyan ve onların iyi ve kötü fiillerini kaydeden meleklerdir. Kur’ân’da bu melekler; koruyanlar, izleyenler, yazıcı elçiler, karşı karşıya olan iki melek, gözetleyip yazmaya hazır olanlar ve değerli yazıcılar şeklinde çeşitli ifadelerle nitelenmektedirler.

43. Cennet ve Cehennemde görevli melekler kimlerdir?

Cevap: Kur’an’da âhirette müminleri selamlayarak karşılayacak olan cennet bekçilerinden ve cehennemlikleri korkutan görevli meleklerden bahsedilmektedir. Bunlara genel olarak “hâzin” adı verilmiştir. Cehennem bekçilerini temsil eden melek bir âyette Mâlik (Zuhruf/77), cennet meleği ise hadislerde Rıdvân ismiyle geçer. Cehennem görevlileri ayrıca “zebânî” olarak da adlandırılmıştır.

44. Harut ve Marut kimdir?

Cevap: Kur’an’da adı geçen bu iki meleğin Bâbil halkını imtihan etmek ve onları sihir konusunda bilinçlendirmek için gönderildiği belirtilmektedir. Geldikleri toplumu inancsızlığa karşı uyarma görevi bulunan bu meleklerin günahkâr olarak nitelendirilmesi doğru değildir. Her şeyden önce İslam inancında melekler günah işlemekten uzak varlıklardır.

45. Münker ve Nekir kimlerdir?

Cevap: Bu melekler, kabirde sorgu işi ile görevli olan meleklerdir. Bu meleklerin adı hadislerde geçmektedir. Burada, ölü defnedildiğinde Münker ve Nekir adları verilen siyah tenli, mavi gözlü iki meleğin ona geldiği, bazı sorular sorduğu ve verdiği cevaplara göre kabirini genişlettiği ya da daralttığı belirtilmektedir. (Tirmizî)

46. Şeytan kimdir?

Cevap: Dil bilginleri şeytan kelimesinin “yanmak, helâk olmak, aşırı derecede kızmak” anlamlarına gelen “şeyt” mastarından ya da “uzak olmak, muhalefet etmek” anlamlarına gelen “şatn” kökünden gelebileceği üzerinde durmaktadırlar. Hangisinden gelirse gelsin kelimenin olumsuz bir mana ihtiva ettiği açıktır. Birinci kökten geldiği takdirde şeytan, “ateşten yaratılmış, helâke uğramış, yüzü sararmış ve kanı çekilmiş varlık”, ikinci kökten türediği kabul edildiğinde ise “ha-

yırdan ve rahmetten uzaklaştırılmış, şerde ileri giden, haddi aşan varlık” anlamına gelmektedir. Terim olarak ise şeytan; “ateşten yaratılan, insanları saptırmaya çalışan, azgın, kibirli ve gözle görülmeyen ruhanî varlık” şeklinde tanımlanmaktadır.

47. Vahiy nedir?

Cevap: Allah’ın kendi iradesini çeşitli yollarla seçmiş olduğu peygamberlere bildirmesine vahiy denilmektedir. Tanrı’dan insana yönlendirilmiş olan bu ilişki aşkın/ilâhî bir mahiyete sahiptir. Metafizik âlemden fizik dünyaya bilgi akışını sağlayan bu iletişimin mahiyeti, zamanı ve şekli tamamen Allah’ın iradesiyle belirlenmiştir. Kur’an’da vahiy olayını dile getiren değişik fiiller ve ifade tarzları kullanılır. Ancak bir tecrübe olarak vahyin mahiyetiyle ilgili bilgilere rastlanmamaktadır. Bu durum nübüvvetin vâkıf olunamayan sıralarındandır. Fakat Allah’ın mesajını peygamberlerine hangi şekillerde ulaştırdığına dair bir takım bilgiler mevcuttur.

48. Suhûf nedir?

Cevap: Suhûf sahife kelimesinin çoğulu olup yazılı kâğıt parçaları anlamına gelmektedir. Sayfalar halinde kaydedildiği için Kur’an-ı Kerîm de suhûf şeklinde isimlendirilmişse de büyük ilâhî kitaplar dışında bazı peygamberlere gönderilen vahiyler küçük risâleler halinde kaydedilmiş ve onlara suhûf adı verilmiştir. Ebû Zerr’den nakledilen bir rivayete göre Allah Taâlâ, Hz. Adem ‘e 10, Hz. Şît’e 50, Hz. İdris’e 30, Hz. İbrahim’e 10 olmak üzere toplam 100 sayfa indirmiştir.

49. Tevrat’ın bölümleri nelerdir?

Cevap:

- Tekvin (Yaratılış): Evren’in ve ilk insanın yaratılışından, Hz. Âdem’ ve Havva’nın işlediği ilk suçtan, onların yeryüzüne inişlerinden, Hz. Nuh, İbrahim ve İsrâiloğulları’nın Mısır’a girişlerinden ve oradaki hayatlarından bahseder.
- Hurûc (Çıkış): İsrâiloğulları’nı Mısır’dan çıkarmak üzere Hz. Musa’nın Rab Yahova tarafından görevlendirilişi, onları Firavun’un zulmünden kurtararak Mısır’dan çıkarması, Hz. Mûsâ’nın Sînâ dağında Rab Yahova’dan On Emir’i almasından bahseder.

- Levililer: İbadetler, dinî ayin ve bayramlar, günahların kefareti, yiyecekler, kurbanlar ve evlilik gibi konulara ait hükümleri konu eder.
- A’dât (Sayılar): İsrâiloğulları’nın çöldeki hayatları, Hz. Musa’nın vefatından sonra onların Sina dağından ayrılıp Kenan ülkesine girmeleri sürecini ele alır.
- Tesniye: Hz. Mûsâ (as) nın ölümünden ve defnedilmesinden, On Emir ve diğer dinî hükümlerden bahseder.

50. İlahi Kitaplar nelerdir?

Cevap: Kitap, yazılarak bir araya getirilen bilgilerle bunların yazıldığı malzemeyi ifade eder. İslâmî metinlerde öncelikle Kur’an-ı Kerîm’i nitelemekle beraber, genelde Allah’ın insanlara tebliğ etmek üzere peygamberlerine bildirdiği vahiylerin iki kapak arasında toplanmış haline verilen addır. Suhufun dışında kalan bu kitaplar; Tevrat, Zebur, İncil ve Kur’an-ı Kerîm’den ibarettir.

51. Peygamberlere görevler kim tarafından verilmektedir?

Cevap: Peygamberlik Allah’ın kulları arasından seçtiği şahıslara lütfettiği mânevî bir görevdir. İnsanların kendi istek ve çabalarıyla bu görevi elde etmeleri mümkün değildir. Peygamberlik bu açıdan vehbidir.

52. Zebur nedir?

Cevap: Kur’an’da “Dâvûd’a da Zebur’u verdik” (İsrâ 17/55) buyrulmaktadır. “Yazılı kitap” anlamına gelen Zebur’dan Kur’an’da bahsedilmekte ve ondan bazı bilgiler de nakledilmektedir (Nisâ 4/163; İsrâ 17/55; Enbiyâ 21/105). Müslümanların Allah tarafından Hz. Dâvûd’a Zebûr isimli bir kitabın indirildiğine inanmaları gerekir. Kur’an’da Zebur hakkında fazla bir bilgi bulunmamakla beraber Yahudi ve Hristiyanlar, Yahudi kutsal metni Tanah’ın Ketubîm bölümünde bulunan Mezmurların mevcut haliyle Hz. Dâvûd’a ait olduğu görüşündedirler. Bazı İslâm âlimlerine göre Kur’an’da Hz. Dâvûd’a verildiği bildirilen Zebûr Mezmurlardır.

53. İncil nedir?

Cevap: Müjde veya yeni öğreti anlamına gelen İncil, Hz. İsa’ya vahyedilmiş olan ilâhî kitaptır. Müslümanların Allah’ın Hz. İsa’ya İncil adında bir ilâhî kitap vahyettiğine inanmaları gerekir. Hz.

İsa'ya vahyolunduğu bilinen İncil orijinal haliyle günümüze ulaşamadığı gibi Hristiyanlığın ilk çağlarında birbirini tutmayan yüzlerce farklı İncil ortaya çıktı. Her grup ve toplumun kendine has bir İncil'i bulunmaktaydı. Suriye'deki Hristiyanlar Matta, Yunanistan'dakiler Luka, Roma'dakiler Markos İncil'i kullanmışlardır. Yuhanna İncili ile bu sayı dörde çıkmış, yüzlercesi arasından söz konusu dört İncil Hristiyan kutsal metnine dâhil edilmiştir.

54. Tanah nedir?

Cevap: Yahudiler kendi kutsal yazılarını Torah (Tevrat), Nevi'im ve Ketuv'im şeklindeki üç ana kısmın ilk harflerinden meydana gelen Tanah kelimesiyle isimlendirirler.

Tanah'ı meydana getiren otuzdokuz kitabı şöyle sıralamak mümkündür:

- Torah (Tevrât): Tekvin, Çıkış, Levililer, Sayılar, Tesniye.
- Nevi'im (Peygamberler):
 - a. İlk Peygamberler: Yeşu, Hâkimler, I. ve II. Samuel, I. ve II. Krallar.
 - b. Sonraki Peygamberler: Yeremya, Hezekiel, İşaya, Hoşea, Yoel, Amos, Obadya, Yunus, Mika, Nahum, Habakkuk, Tsefanya, Haggay, Zekarya, Malaki.
- Ketub'im (Kitaplar): Mezmurlar, Süleyman'ın Meselleri, Eyüp, Neşideler Neşidesi, Rut, Yeremya'nın Meselleri, Vaiz, Ester, Daniel, Ezra, Nehemya, I. ve II. Tarihler.

55. Peygamberler hakkında bilinmesi vacip ve zaruri olan sıfatları nelerdir?

Cevap:

1. Sıdk: Peygamberler doğrudurlar.
2. Emânet: Emindirler. Her hususta kendilerine güvenilir.
3. Tebliğ: Allah'ın emir ve yasaklarını hiç noksansız çekinmeden tebliğ ederler.
4. Fetânet: Son derece akıllı ve zekidirler.
5. İsmet: Masumdurlar. Günah işlemekten uzaktırlar.

56. Peygamberi ifade edilen terimler nelerdir?

Cevap: Kur'an-ı Kerim'de peygamberler için kullanılan terimlerden biri insanlara Allah'tan mesaj getiren kimse veya Allah katında yüksek makam sahibi kimse anlamlarına gelen "nebi", diğeri ise

kendisine belli bir görev verilerek bir yere gönderilen elçi mânasına gelen "resûl"dür. Türkçe'de Allah'ın mesajını taşıyan anlamında Farsça peygamber kelimesi de nebî ve resul terimlerinin yerine kullanılır. Peygamber, dinî bir terim olarak buyruklarını haber vermek üzere Allah'ın insanlardan seçip kendisine vahiy yoluyla kitap verdiği kişi diye tanımlanır. Kur'an'da ayrıca peygamberler için insanlara hayırlı bir haberi müjdeleyen, haber veren kimse anlamında "beşîr" ve "mübeşşir"; ileride gelecek tehlikeyi önceden sezip haber veren, insanları bundan sakındırıp uyarman manasında sıfat olan "nezîr"; yol gösteren, doğru yola ileten mânasında "hâdî"; Allah'ın kulu anlamında "abd" kelimeleri de kullanılmaktadır.

57. Kimlere Peygamber gönderilmiştir?

Cevap: Kur'an'da her ümmete peygamber gönderildiği ve onlara kendi lisaneleriyle hitap edildiği prensibine vurgu yapılmıştır. İlgili bütün âyetler göz önüne alındığında Allah'ın geçmiş milletlerin çeşitli kabilelerine varıncaya kadar elçiler gönderdiği, ama bundan her memlekete, her kasabaya peygamber gönderildiği sonucunun çıkarılamayacağı anlaşılmaktadır. En azından peygamberlerin gönderildiği yerlerin onun tebliğ faaliyetlerine müsait vaziyette merkezî bir konumda olduğu yönünde bir takım ayrıntılar belirlenmektedir.

58. Vahiy nedir?

Cevap: Vahiy, genel anlamda Allah'ın kendi iradesini seçmiş olduğu peygamberlere çeşitli yollarla bildirmesidir. Metafizik âlemden fizik dünyaya bilgi akışını sağlayan bu manevî iletişimin mahiyeti, zamanı ve şekli tamamen Allah'ın iradesiyle belirlenmiştir.

59. Peygamberlerin sayısı kaçtır?

Cevap: Peygamberlerin sayısı hakkında kesin bir rakam vermek mümkün değildir. Bazı kaynaklarda müslüman tarihçilerin, nebilerin sayılarının yüzyirmidörtbin, resullerin de üçyüzonüç olduğunda görüş birliğine vardıkları belirtilmiştir. Bu rakamlar peygamberlerin sayısının yüzyirmidörtbin, bunlardan da üçyüzonüçünün resul olduğunu bildiren Ahmed b. Hanbel'in el-Müsned'indeki bir rivayetten alınmıştır. Bu konuda Kur'an'ın beyanı açısından da isabetli olan sayıların üzerinde durmadan peygamberlerin hepsinin Allah tarafından gönderildiğini kabul etmektir.

60. Peygamberlerin cinsiyeti nedir?

Cevap: Kur'an'da isimleri geçen peygamberlerin hepsi erkek olup her hangi bir kadının peygamberliğinden bahsedilmemektedir. Ebü'l-Hasan el-Eş'arî kadınların nebiliğini kabul etmiş, ancak onlardan resul gönderilmediğini ifade etmiştir. İbn Kesîr ise Allah Taâlâ'nın melek aracılığıyla Meryem, Hz. Mûsâ'nın annesi ve İbrâhîm'in karısı Sâre'ye hitap etmesinin bazıları tarafından onların nebî sayılması için delil kabul edilmişse de söz konusu çağrılar bunları nebî kabul etmeyi gerektirmeyeceğini söylemiştir.

61. Nifak nedir?

Cevap: Nifak dıştan Müslüman görünmek içten ise Allah'ı, Resulünü ve onun ilettiklerini yalamaktır. Nifak, dil ile ikrar bulunduğu kalb ile tasdik olmadığı durumdur. Dolayısıyla nifak ehlinin, yani münafıkların kalplerinde tasdik bulunmadığı için itikadi açıdan kâfir hükmündedirler ve cehennemde ebedî olarak kalacaklardır.

62. Gayb nedir?

Cevap: Genel anlamda gayb, akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı şeklinde tanımlanabilir. Gayb, sadece Allah'ın bilgisi dâhilinde olan ve O bildirmedığı sürece herkese kapalı bulunan nesne ve olaylar anlamında mutlak gayb ve yaratıkların yalnızca bir kısmının vâkıf olabildiği şeyler anlamında da göreceli (izafî) gayb olmak üzere ikiye ayrılmakta ve Allah'ın sadece peygamberlere vahiy yoluyla açıkladığı kısım mutlak gayb kabul edilmektedir. Meselâ meleklerin bilip de insanların bilmediği veya insanlardan bazısının bilip bir kısmının bilmediği konular izafî gayb türüne girmektedir.

63. Ölüm nedir?

Cevap: Ölümün metafizik boyutu, gayb âlemine ilişkin ilk tecrübelerle açılan bir kapı olmasından ve insanın daha önce algılayamadığı melekleri görmesinden kaynaklanır. Ölüm anında insan bu olayı gerçekleştirmekle görevli melekleri görür. İslâm inancında insanın ölümü, meleklerin insanın ruhunu bedeninden çekip alması anlamına gelir. Ölüm işlerini yürütmekle görevli melek Azrail ve onun yardımcılarıdır. Ruh ise anne rahminde yaratılışı anında insanın bedenine melek tarafından üflenmiş ve onu diğer canlılardan ayıran algılama gücüdür.

64. Kur'an'ı Kerim'de adı geçen peygamberler kimlerdir?

Cevap: Hz. Âdem'le birlikte Kur'an'da isimleri belirtilen peygamberlerin sayısı yirmibeştir: Âdem, İdris, Nuh, Hûd, Salih, İbrahim, Lût, İsmail, İshak, Yakub, Yusuf, Eyyûb, Zülkiflî, Şuayb, Musa, Harun, Dâvûd, Süleyman, İlyas, Elyesa', Yunus, Zekeriyâ, Yahya, İsa ve Hz. Muhammed olmak üzere yirmibeş adettir. Bunların dışında Kur'an'da isimleri geçen Lokman, Zülkarneyn ve Üzeyir ile adı geçmemekle birlikte "Musa'nın genç adamı" diye kendisinden bahsedilen zatın peygamber olduklarına dair görüşler varsa da genel kanaat onların birer sâlih kul konumunda buldukları yönündedir.

65. Kabir nedir?

Cevap: Kabir "Ölünün gömüldüğü eşilmiş toprak parçası" anlamına gelir. Kabirlerden oluşan mekâna kabristan adı verilir. Türkçe'de kabir ve kabristan yerine mezar (ziyaret edilen yer) ve mezarlık tabiri de kullanılır. Kur'an'da belirtildiğine göre Allah insanları melekleri vasıtasıyla öldürür, sonra diriler aracılığıyla onları kabre koydurur.

66. Mucize nedir? Türleri nelerdir?

Cevap: Allah nübüvvetle görevlendirdiği peygamberlerin doğruluklarını kanıtlamak amacıyla tabiat kanunlarını aşan bazı olaylarla onları desteklemiştir. İslâm itikadında bu tür harikulâde hal veya olaylara mûcize denir. Mucizeler hiç bir zaman insanların güç yetirebileceği olaylar değildir. Akâid âlimleri mucizeleri idrak edilmeleri açısından genelde üçe ayırırlar:

- Hissî (Maddî) Mucizeler: İnsanların duyularına hitap eden mucizelerdir. Allah'ın izni, iradesi ve gücüne bağlı olarak gerçekleşen hissî mucizeler tabiat kanunlarını değiştiren ilâhî fiillerdir.
- Akfî (Manevî) Mucizeler: Mânevî mûcize veya bilgi mûcizesi diye de anılan bu grup, insanların akıl yürütme gücüne hitap eden ve onları akfî kanıtlarla baş başa bırakan gerçeklerden oluşur.
- Haberî Mûcizeler: Peygamberlerin doğrudan Allah'tan veya melek aracılığıyla aldıkları vahiylerle dayanarak verdikleri haberlerden oluşur.

67. Kabir alemi nedir?

Cevap: Akâid kitapları kabir âleminde ölülerin sorguya çekildikten sonra azap veya nimet içinde bulunacaklarına dair bilgiler içerir. Bunların bir kısmı sahih hadislerde, bir kısmı âyetlerde yer almıştır. Bu konudaki bilgiler üç başlıkta toplanabilir:

- İnsanların Sorguya Çekilmesi: Sahih hadislerde belirtildiğine göre kabre konulan insan Münker ve Nekîr adlı melekler tarafından dine, Allah’a ve Hz. Peygamber’e dair inançları hakkında sorguya çekilir.
- Sâlih Müminlerin Nimet İçinde Bulunması: İlâhî buyruklara uyan müttakî ve sâlih müminler kabirlerinde nimet içinde bulunacaktır.
- Âsî Müminlerin Azap İçinde Bulunması: Kâfirlerin yanı sıra ilâhî buyruklara uymayan günahkâr müminler kabirlerinde azap içinde bulunacaktır.

68. Kıyamet nedir?

Cevap: Dinî bir terim olarak kıyamet evrende oluşan kozmolojik düzenin bozulmasının ardından yeniden oluşması diye tanımlanır. Kur’an’da birden fazla kavramla ifade edilen kıyamet hakkında en çok kullanılan isim “kıyametin kopma zamanı” anlamındaki “Sâat” tabiridir. Sarsıcı anlamına gelen “Râcife”, korkunç gürültü demek olan “Karia”, “Sahha” ve ayrıca “Tâmme” gibi değişik adlarla da anılır.

69. Kıyamet alametleri nelerdir?

Cevap: Kur’anda ve hadislerde kıyâmetin kopmasından önce alâmetlerinin gerçekleşeceği açıklanmış, ancak bunların nelerden ibaret olduğuna dair ayrıntılı bilgiler verilmemiş, sadece kıyâmetin kopmaya başlamasından önce gökten aşağıya doğru inip insanları bürüyecek olan azap verici bir dumandan ve bunu gidermesi için Allah’a dua edileceğinden bahsedilmiştir. Ayrıca “ye’cüc ve me’cüc” ün (geçiş yerinin) açılacağından söz edilmiş, ancak bunun ne anlama geldiği hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir.

70. Ehl-i Sünnet’in tekfir görüşü nedir?

Cevap: Ehl-i sünnet mensuplarının tekfir konusuna yaklaşımı ve iman-amel konusunda dengeli bir çizgi izlemesi bu sorunu çözmede katkı

sağlayabilir. Nitekim onların “ehl-i kible tekfir edilemez” ilkesi oldukça açıklayıcıdır. Allah’ın bağış, af ve rahmetinin geniş olduğunu göre hiçbir kimsenin O’nun yolunu daraltmaya hakkı yoktur.

71. Kıyamet Alametlerinden ahlaki ve kozmolojik olanlar nelerdir?

Cevap:

- İçki tüketiminin yaygınlaşması,
- İnsanların yarı çıplak dolaşması,
- Zinanın aleni hale gelmesi,
- Adam öldürme olaylarının ve terörün artması,
- Faizin helal telakki edilmesi,
- İbadetlerin terk edilmesi gibi dinî hayatın yozlaşacağını ve insanların ahlâkî bozuluşa sürükleneceğini haber veren kıyamet alâmetleri evrendeki düzeninin yıkılışından çok bireyin ve toplumun çöküşüne dikkat çekmeye yöneliktir.

72. Kıyametin kopması ne demektir?

Cevap: Kur’an’da belirtildiğine göre kıyamet Sûr’a ilk defa üfürülmekle kopacak ve evrenin kozmik düzeni bozulacaktır. Sûr “ses çıkaran ve eğri boynuza benzeyen boru, borazan” anlamına gelir. Sûr ile eşanlamlı olan “nâkur” tabiri de “ses çıkarmak” manasında kullanılarak kıyametin korkunç bir gürültüyle kopacağı açıklanır. İlgili âyet ve hadislerde bildirildiğine göre görevli bulunan İsrâfîl adlı melek tarafından Sûr’a ilk defa üflenince, Allah’ın dilediği kimseler müstesna, göklerde ve yerkürede bulunan bütün canlılar ölecektir. Yeryüzü sarsılacak, dağlar sökülüp paramparça haline gelecek ve bunlar atılmış renkli yünler veya kum yığını gibi olacaktır. Uzay dürülecek ve erimiş maden gibi olacak, ay tutulup güneşle bir araya gelecek, güneş de dürülüp yıldızlar düşecek ve dağılıp yok edilecektir.

73. Hesaba çekilme nedir?

Cevap: Arapça bir kelime olan “hisâb”ın dilimize uyarlanmış şekli hesaptır. Sorumluluk yüklenenlerin dünyadaki inanç ve davranışlarından ötürü âhire te hesaba çekilmelerine inanmak da âhiret inancı içindeki konulardan birini oluşturur. Kur’an’da âhirete verilen isimlerden biri hesap günü anlamına gelen “yevmu’l hisâb”, bir diğeri de ayırma günü manasındaki “yevmu’l fasl” dır. Bunlar âhirette mükelleflerin hesaba çekileceğini vurgular.

1. Yüce Allah kendi kendisinin varlık sebebidir. Hâlbuki Allah'tan başka diğer varlıklar, hem var olabilmek hem de belli bir zamana kadar da olsa varlıklarını sürdürülebilmek için başka sebeplere ve şartlara muhtaçtırlar. "Her şey fânîdir. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabbinin zâtı "Ey insanlar siz Allah'a muhtaçsınız. Allah ise zengindir ve övülmeye layık olandır." (Fâtır/15).

Yukarıdaki parçada Selbî/tenzihi sıfatlardan hangisine değinilmiştir?

- A) Vücut
B) Hayat
C) Beka
D) Kıdem
E) Kıyam bi nefsihî

2. **Ayet ve hadislerde geçen ifadelerden hareketle meleklerin özellikleri aşağıdakilerden hangisinde yanlış olarak verilmiştir?**

- A) Melekler nurdan yaratılmış varlıklardır.
B) Meleklerde erkeklik ve dişilik özelliği yoktur.
C) Melekler, yorulma, usanma vb. bedensel özelliklerden arınmışlardır.
D) Normal şartlarda gözle görünmeyen melekler, Allah'ın emir ve izni ile insan şekline girebilmektedirler.
E) Meleklerin kanatları yoktur.

3. Kur'ân-ı Kerim'de meleklerin türlerini ve sayılarını ancak Allah'ın bildiği belirtilmektedir.

Meleklerle ilgili olarak;

- I. Cehennem işleri ile görevli meleklerin sayısı "on dokuz"dur.
II. Cehennem bekçilerini temsil eden melek bir âyette Rıdvân ismiyle geçer.
III. Cennet meleği Mâlik ismiyle geçer.

Yukarıda verilenlerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

4. Münker ve Nekir ile ilgili;

- I. Kabirde sorgu işi ile görevli olan meleklerdir.
II. Siyah tenli, mavi gözlüdürler.
III. Kabri genişletir ya da daraltırlar.

Yukarıda verilenlerden hangisi doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

5. İlâhî sıfatlar içinde Allah-kâinat-insan ilişkisini ifade edenler, fiilî sıfatlar grubunu oluşturmaktadır. Bu sıfatlar da diğer sıfatlar gibi sonsuz olup daha çok "yapmak, yaratmak ve oluşturmak" anlamlarına gelen tekvîn kavramıyla ifade edilmektedir. ----- âlimler tekvîn sıfatını sübûti sıfatlara dahil ederken, ----- âlimler ise müstakil bir sıfat olarak görmemişlerdir. Onlara göre fiilî sıfatlar doğrudan sıfat olmayıp ilim, kudret ve irade sıfatlarının fonksiyonlarıdır.

Yukarıdaki boşluklara sırasıyla aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

- A) Matürîdî – Eş'arî
B) Selefiye – Mu'tezile
C) Mürcie – Kerramiyye
D) Şîa – Zeydiyye
E) Eş'arî – Matürîdî

6. Kur'ân-ı Kerim'de Yahudilere hitaben "Yoksa siz kitabın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz! Sizden öyle davrananların cezası dünya hayatında rüsvâlık, kıyâmet gününde ise en şiddetli azaba itilmektir" (Bakara/85) buyrulmaktadır.

Buna göre ayette aşağıdaki inanç esasından hangisine dikkat çekilmiştir?

- A) İnanç esaslarında bölünmeye yer yoktur.
B) İnanç esasları açık ve sadedir.
C) İnanç esasları kesin bilgi verir ve yakîn ifade ederler.
D) İnanç esaslarında zorlama yoktur.
E) İnanç esasları zamana, zemine, mekâna, fert ve toplumlara göre değişmez.

7. Toplumun barış içinde yaşaması için bu cezalar vazgeçilmez olarak görülmüştür, zira İslâm dininde kimsenin suç işleme ayrıcalığı yoktur. İşte bu sebeple hak edene cezaların tavizsiz uygulanması istenir. Bu konuda suçluya karşı bir acıma duygusunun ceza vermenin önüne geçmemesi Allah'ın kullarından istediği bir farzdır. Bu cezalar İslâm'ın amelî hükümleri çerçevesinde ele alınmaktadır.

Metinde bahsi geçen cezalar aşağıdaki başlıklardan hangisi altında incelenmektedir?

- A) Muamelat
B) Ukubat
C) Tecezzî
D) Lâ yeteğayyer
E) Akâid
8. İkrar, içten hissedilenlerin dil ile ifade edilmesine denir. Kişinin kalben kabul ettiği iman esaslarını dışa vurmasının önemi bellidir. Sebepsiz olarak onu terk etmemesi gerekir. Ancak bazı mezheplerinin iman tanımı; “inanılması gereken inanç esaslarını kalbin tasdiki olmaksızın, dil ile ikrar etmek yeterlidir.” şeklindedir.

Buna göre;

- I. Mürcie
II. Kerramiyye
III. Eş'ariyye

yukarıdakilerden hangisi bu mezhepler içinde sayılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III
9. İslam dini, insana sevk ettiği inanç esaslarını araştırıp, delil, akıl, tefekkür ve düşünceye dayandırarak iman etmesine önem vermiştir. Böyle iman türüne tahkikî iman denmektedir.

Buna göre bu imanâ sahip kişilere ne ad verilmektedir?

- A) Mukallit B) Muhakkik C) Taklit
D) Mü'min E) Müslim

10. İnanç Türkçe'de “Bir düşünceye gönülden bağlanmak, Allah'a veya bir dine inanma, birine duyulan güven duygusu, bir kimse ya da şeyin doğruluğunu, büyüklüğünü ve gücünü sarsılmaz bir duygu ile benimsemek” anlamına gelir.

Buna göre;

- I. İman
II. İtikat
III. İbadet

Yukarıda verilenlerden hangisi inancın Arapça karşılığıdır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

11. İnsanların Allah'ın varlığının ispatına duydukları ihtiyaç, karakterlerine ve yetişme tarzlarına göre değişir. İnanmak için herhangi bir delile ihtiyaç duymayan insanlar yanında bu konuda mucize gibi olağanüstü hadiselerle ya da güçlü akli delillere ihtiyaç duyanlar da vardır.

Buna göre İslam'da Allah'ın varlığını ispatlamak için yapılan bu faaliyetlere ne ad verilmektedir?

- A) İsbât-i vâcib
B) İmkân delili
C) Gaye delili
D) Hudus delili
E) Nizam delili

12. Bazı mezheb imamları ameli imandan bir cüz saymadığı için amellerini yapmayanların o ameli inkar etmediği sürece müslüman olduğunu savunur.

Buna göre;

- I. Haricciye,
II. Mutezile,
III. Zeydiyye
IV. Selef alimleri

Yukarıda verilenlerden hangileri ameli imandan bir cüz olarak kabul ederler?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve IV E) I, II, III ve IV

13. Melekler, şeytanların aksine insanları iyi işlere yöneltirler. Her insanın biri melek, biri de şeytan olmak üzere iki arkadaşı bulunmakta, Kur'an, birincisine , ikincisine demektedir. Bu melekler insanların yaptığı iyi işlere şahitlik edecek olan meleklerdir.

Metindeki boşluklara sırasıyla aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

- A) Şâhid – Sâik
B) Münker – Nekir
C) Hafaza – Kiramen
D) Rıdvân – Mâlik
E) Harut – Marut

14. Hristiyan'ın teslis akidesini izah etmesi, bir Yahudi'nin de milli tanrı anlayışını anlaşılır hale getirmesi oldukça güçtür. Dolayısıyla diğer inanç sistemlerinde görülen karmaşıklık ve muğlâklık İslâm inanç esaslarında yoktur. İslâm mezhepleri arasında görüş ayrılıkları bulunmakla birlikte bunların hiçbiri kesin inanç esasları üzerinde değil, zannî inanç esasları hükümleri çerçevesindedir. Hiçbir itikâdî fırka meselâ âhiretin varlığı konusunda ihtilaf etmez, belki âhret hayatının nasıl olacağı hususunda çeşitli görüşler beyan eder, fikir zenginliğidir.

Metinde İslam inanç esaslarından hangisine daha çok vurgu yapılmaktadır?

- A) İnanç esaslarında zorlama yoktur. Kişinin, Hz. Peygamber'in getirdiği inanç esaslarına zorlanması ve dolayısıyla neticesinde bir karşılık beklemesi söz konusu değildir.
B) İnanç esasları kesin bilgi verir ve yakîn ifade ederler.
C) İnanç esasları açık ve sadedir. Ne istediği apaçık, ayan beyan ve nettir.
D) İtikat esasları bir bütündür, bölünme ve parçalanma (tecezzî) kabul etmez.
E) İslâm inanç esasları zamana, zemine, mekâna, fert ve toplumlara göre değişmez.

15. Musa'nın annesine ve İbrahim'e de İsmail'i kurban etmesi için yapılan vahiy rüya ile olmuştur. Müfessirler vahyin bu şeklinin peygamber olmayanlar için de gerçekleştiğini belirtmişler, Musa'nın annesi peygamber olmadığına göre onun için söz konusu olan vahyin peygamberlerinki ile aynı türden olamayacağını belirtmişlerdir. Peygamber, vahyin kalbine Allah tarafından bırakıldığından şüphe etmeyecek şekilde kesin bir bilgiye sahip olur. Peygamberler dışındaki insanlara vâki olan ilham ise kesin bilgi kaynağı sayılmaz.

Yukarıdaki parçada İlahi hitabın şekillerinden hangisine değinilmiştir?

- A) Doğrudan vahyetme
B) Dolaylı vahyetme
C) Perde arkasından konuşma
D) Elçi ile vahiy
E) Allah'ın görülemeyeceği şekilde konuşması

16. • İbadetler,
• Dinî ayin ve bayramlar,
• Günahların kefareti,
• Yiyecekler,
• Kurbanlar
• Evlilik

gibi konulara ait hükümlerin yer aldığı

Muhtevası verilen bölüm aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Levililer
B) Hurûc
C) Tesniye
D) A'dât
E) Tekvin

17. Resûlullah ilâhî mesajı muhataplarına tebliğ ettiği zaman, onlar “Ya bundan başka bir Kur’an getir veya bunu değiştir!” dediler. O da “Onu kendiliğimden değiştirmem benim için olacak şey değildir. Ben, sadece bana vahyolunan talimata uyarım. Şayet Rabbime isyan edecek olursam, elbette büyük günün azabından korkarım” (Yûnus/15) şeklinde cevap vermiştir.

Yukarıdaki parçada peygamberlerin hangi sıfatına en çok vurgu yapılmaktadır?

- A) Doğru Olmak (Sıdk)
B) Güvenilir Olmak (Emanet)
C) Sabırlı Olmak
D) Zeki ve Anlayışlı Olmak (Fetanet)
E) Korunmuşluk (İsmet)

18. Peygamberlerin güvenilir, doğru sözlü, güzel ahlâk sahibi, merhametli olmaları, iyiliği emredip kötülükten sakındırmaları, ilâhî mesajı bizzat uygulayıp insanlara örnek teşkil etmeleri, öğretilerinin erdemli bir toplum için vazgeçilemez ilkelere konumunda bulunması, tebliğ ettikleri vahiy ürünü metnin lafız ve muhteva bakımından erişilmez bir üstünlük taşıması gibi hususlar;

Aşağıdaki mucize türlerinden hangisinin kapsamında değerlendirilir?

- A) Hissi Mucize
B) Maddi Mucize
C) Akfî Mucize
D) Haberi Mucize
E) Nakli Mucize

19. Hz. Peygamber 'den gelen bir rivayette: “Kiblemize yönelerek bizim gibi namaz kılan ve kestiğimizi yiyen bir kimse Allah ve Resulünün güvenini kazanmış sayılır. O halde Allah'ın verdiği güven ve emana aykırı davranmayın” buyrulmuştur (Buharî, “Salât” 28; Ebû Davud “Cihad” 95). Allah'ın bağış, af ve rahmetinin geniş olduğunu göre hiçbir kimsenin O'nun yolunu daraltmaya hakkı yoktur.

Yukarıdaki parçada aşağıdaki ilkelerden hangisine vurgu yapılmaktadır?

- A) İman tasdikten ibarettir.
B) Büyük günah işleyen kimse kafir değil, günahkar Müslümandır.
C) Ehl-i Kible tekfir edilemez.
D) Kadere iman İslam inanç esaslarından biridir.
E) İmamet nass ve tayinle değildir.

20. Toplumların inançsızlığa yöneltmesinde önderlik yapan sosyal baskı gruplarından birisi de varlıklı olmanın şımarttığı kimselerdir. Kur'an'da geçen bu kavram, ferdîlikten daha çok toplumsallığı ifade de kullanılan bir kavramdır. Ortaklaşa bir eylemi gerçekleştiren sınıf, grup bazında anlatılır. Bunlar servet ve taraftar çokluğu nedeniyle bir milletin kötülükte başı çeken varlıklı kesimidir.

Yukarıda bahsedilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bel'am
B) Mel'e
C) Mütref
D) Müstez'af
E) Müstekbir

TEST 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E	E	A	E	A	A	B	D	B	D
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A	E	A	C	A	A	B	C	C	C